

УДК 7.03+681.5.01»19/20»

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.33.23>

ВПЛИВ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ НА СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ОДЯГУ ТА АКСЕСУАРІВ

Сапфірова Наталія Миколаївна¹, Пасько Оксана Миколаївна²,
Чембержі Дар'я Андріївна³

¹ кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри дизайну,

ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,
Київ, Україна,

e-mail: natasapfirova@gmail.com, orcid: 0000-0002-5573-324X

² кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри дизайну,

ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,
Київ, Україна,

e-mail: paskoo012218@gmail.com, orcid: 0000-0002-0729-5521

³ кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри дизайну,

ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,
Київ, Україна,

e-mail: dchemberz@gmail.com, orcid: 0000-0002-8595-6188

Анотація. Стаття присвячена впливу історії, культури і мистецтва на розробку дизайну й оздоблення одягу і аксесуарів кінця ХХ – початку ХХІ століття і витокам творчого натхнення дизайнерів сучасності. В дослідженні продемонстровано еволюційні процеси сучасної моди, які відбуваються за рахунок ретроспекції та переосмислення культурного і мистецького світового надбання.

Мета наукової розвідки полягає у дослідженні взаємозв'язків історичних епох, культури і мистецтва, що розвивалися в їх межах, і впливу мистецького надбання, декоративного оздоблення як естетичних взірців на розробку дизайну одягу й аксесуарів у зазначений період.

Методологія. Задля вирішення поставленої мети було задіяно історичний метод, який дозволив розглянути хронологію історичних періодів і художніх стилів, що виникали і розвивалися в їх межах. За методом історизму досліджено контекст епох – осередки культури, її мистецькі складники, географію подальшого розповсюдження і тенденції розвитку мистецьких маркерів минулого у сучасному дизайні одягу й аксесуарів. За системним методом наведено огляд ієрархічних зв'язків декоративних елементів минулого із дизайном сучасності і їх підпорядкованість творчим прадавнім джерелам. Метод синтезу дозволив проаналізувати природні форми і явища та їх художні варіації протягом періоду розвитку культур і мистецтв від їх виникнення до нашого часу. Аналітичний метод використано для дослідження впливу художнього і декоративного надбання минулого на сучасність, можливостей формування і розвитку тенденцій моди.

Результати. Сучасний світ моди має у своєму розпорядженні потужний культурний і мистецький художній арсенал минулого. Базові декоративні елементи, притаманні конкретній історичній епосі, країні, художньому стилю, стають предметом інтерпретацій під час створення дизайнерами колекцій одягу й аксесуарів, ретранслюючи творчі імпульси давніх часів у сучасність. Митці високої

моди, перебуваючи у пошуку ідей для створення нового сучасного дизайну, вибирали, вибирають і звертатимуться до культури історичних епох, її осередків, художніх стилів, репрезентуючи у своїх творах витончені та вишукані орнаменти, візерунки, різноманіття етнічних мотивів.

Наукова новизна. Досліджено потужний вплив декоративних здобутків осередків культури, історичних епох і художніх стилів на художньо-стильові особливості дизайну сучасних колекцій одягу високої моди і аксесуарів до нього. Надано мистецтвознавчий аналіз декору колекцій одягу та аксесуарів.

Практична значущість. Результати дослідження мають теоретичне і практичне значення для історії мистецтв і розвитку сучасного дизайну одягу й аксесуарів, можуть бути використані як навчальний і допоміжний матеріал у професійно-технічних і вищих закладах освіти, призначені для естетичного розвитку і виховання майбутніх фахівців індустрії дизайну та моди.

Ключові слова: дизайн, культура, мистецтво, історична епоха, художній стиль, висока мода, одяг, аксесуари, сучасність.

ВСТУП

Постійність, із якою сучасні дизайнери звертаються до творчих джерел минулого задля розробки моделей і декорування одягу й аксесуарів – орнаментів, візерунків, мотивів тощо, свідчить про високий рівень художньої культури митців давніх часів, яка досі впливає на сучасних творчих особистостей і є невід’ємною частиною для їхнього естетичного розвитку. Людина, яка співіснує у резонансі із творами мистецтва, сприймає і відчуває її вплив, здатна змінювати світосприйняття і своє, і оточуючих. Приклади високого мистецтва як витончених – архітектура, музика, живопис, скульптура, так і декоративно-прикладних у всьому своєму різноманітті формують культурні цінності особистості – ідеали культури, естетики, моралі, що, своєю чергою, підвищує рівень культурної і мистецької діяльності індивідуума. Результати цього впливу поширюються на творчу, розумову, технічну, технологічну діяльність людини, яка здатна створювати продукти високої матеріальної і духовної якості.

Одяг, який має властивості конструкційної форми для фізичної структури людини, може «конструювати» і її особистість. Аксесуари відіграють роль акцентів і фіналізують образ. Варто уточнити, що у статті розглядаються як аксесуари до одягу, так і ті, що вироблені як ювелірні прикраси – аксесуари до образу.

Дослідження розвитку моди, одягу й аксесуарів у контексті впливу історії та культури має мистецьке спрямування, позаяк продукти моди візуалізують творчі процеси і безпосередньо пов’язані із використанням художнього, архітектурного, орнаментального декору. Автори пропонують аналіз сучасних дизайнерських розробок у сфері одягу й аксесуарів до нього з точки зору використання

художніх декоративних і орнаментальних складників.

На цьому підґрунті виникають закономірні питання щодо сучасного стану дизайнерських розробок нашого часу: чому і з якою метою митці звертаються до художньої культури давніх і прадавніх часів; що саме приваблює дизайнерів моди та інших творчих особистостей у цих творчих джерелах; чи може сучасний світ моди запропонувати споживачам нові прочитання артефактів минулого?

У статті зосереджено увагу на взірцях і прикладах світу переважно високої моди, в яких ми можемо побачити втілення історичних художніх декоративних орнаментів, деталей, візерунків Єгипту, Давнього Сходу, Античності, Середньовіччя як основу художніх і пластичних норм і мову подальших епох.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Світова історія культури, мистецтва, моди, дизайну та стилю, зокрема одягу й аксесуарів, є предметом дослідження чималої кількості науковців. Так, значний доробок з історії моди та її європейського контексту представлений українськими науковцями: Т.Ф. Кротовою досліджено еволюцію форм і художньо-стильових особливостей класичного костюма в європейській моді XIX – початку XXI століття [6]; М.Т. Мельником – моду як художнє явище і мистецький феномен [8]; М.В. Сенько – еволюцію європейської моди в контексті розвитку мистецьких стилів кінця XIX–XX ст. [10]. Визначні праці з реконструкції історичного одягу і прикрас скіфського періоду належать Л.С. Клочко [4]. Багаторічний досвід дослідження історичної реконструкції одягу, історію костюму різних країн, України викладено

у роботах Г.В. Кокоріної, В.І. Галудзіної-Горобець, Л.М. Білякович [1; 3; 5]. У праці З.О. Васіної досліджено творчі джерела для українських дизайнерів, які за допомогою прийому стилізації вдало створювали свої варіанти одягу й аксесуарів [2]. Особливості дизайну одягу початку XXI ст., його художньо-стильові риси з точки зору впливу естетики постмодернізму розглядає К.І. Леонова [7].

Фундаментальними є європейські мистецтвознавчі праці класиків-орнаменталістів кінця XIX–XX ст., серед яких: дослідник історії костюма Огюст Расіне (1825–1893), архітектор та художник декоративно-прикладного мистецтва Оуен Джонс (1809–1874), художник і колекціонер костюма та фарфору Огюст Дюпон-Абервіль (1830–1890). Результати досліджень, які можна вважати необхідними для класичної художньої освіти з орнаменту, стилю, історії костюма, було опубліковано наприкінці XIX ст. [15; 23; 24].

Також у межах нашого дослідження інтерес становить історія французької моди Старого порядку – від кінця XVI – початку XVII ст. до кін. XVIII ст., яка виникла в осередку культури і мистецтва Європи і мала великий вплив на терени Європи і сусідні території [22]. Сучасні здобутки мистецтва моди викладені в її ілюстрованій історії, колекціях одягу й аксесуарів світових будинків моди «Dior», «Yves Saint Laurent», «Givenchy», «Prada», «Chloe», «Vivienne Westwood», «Versace», «Chanel», «Louis Vuitton». Низка книг відомого французького письменника і поціновувача моди Патріка Морьє присвячена творчості Карла Лагерфельда, Іва Сен-Лорана, Коко Шанель, Крістіана Лакруа [17; 21]. Ці видання вносять вагомий вклад у збереження досягнень сучасної моди. Матеріал подано у хронологічному порядку і, окрім одягу, містить взірці аксесуарів, що доповнюють образи.

МЕТА

Мета полягає у дослідженні взаємозв'язків історичних епох, культури і мистецтва, що розвивалися в їх межах, і впливу мистецького надбання здебільшого у частині декоративного оздоблення на розробку дизайну одягу та аксесуарів кінця XX – початку XXI століття. Задля досягнення мети необхідно виконати такі завдання:

- окреслити історичні періоди розвитку світової культури;
- окреслити географічні межі дослідження;
- дослідити у хронологічному порядку художні стилі, які утворювалися в межах

історичних періодів, і декоративне оздоблення предметів культури і мистецтва;

- проаналізувати дизайн одягу й аксесуарів сучасності у відповідності до історичного контексту розвитку культури і мистецтва;

- виокремити мотиви, до яких здебільшого тяжіє увага митців світу моди початку XXI століття.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Поле дослідження охоплює доволі значні територіальні і хронологічні межі, що зумовлено чималою кількістю осередків культури і мистецтва, їх поступовими і закономірними етапами розвитку, занепаду, взаємовпливу на інші культуротворчі центри. Насамперед необхідно з'ясувати історичну хронологію етапів формування культури, в межах якої відбувалися розвиток види мистецтв. Окрім історичної хронології, важливим є і географічне розташування осередків культур, які запропонували дизайнерам світу чималу кількість напрямів розвитку моди. На сьогодні загальна умовна культурно-історична періодизація виглядає таким чином (без урахування епохи Первісної культури): Культура Стародавнього Сходу (Стародавній Єгипет, Месопотамія, Китай, Японія, Індія); Культура Античності (Стародавня Греція і Стародавній Рим); Європейська культура Середньовіччя (V–XIV ст.); Європейська культура Відродження (XIV–XVI ст.); Культура Нового часу (XVII–XIX ст.); Культура Новітнього часу (XX ст. – початок XXI ст.).

Хронологія мистецьких стилів, що виникли і набули розквіту у наведені вище історичні епохи, розвивалася за суспільними законами, етичними, моральними нормами свого часу. Зображальна культура народів на сьогодні складається із величезного надбання декоративних орнаментів, візерунків, в основі яких лежить геометрія і образотворчий складник. Основними різновидами орнаменту є: орнаментальні стрічки, розетки, сітчасті орнаменти (заповнюють поверхню візерунком повністю) [23]. Також орнаменти розподіляються за художніми ознаками: геометричний, рослинний (флороморфний), зооморфний, орнітоморфні, інсектоморфні, антропоморфний, тератоморфний, а також похідні від цих основних видів поєднання.

Декоративне оздоблення, яке закарбувало поліхромні орнаментальні і стилізовані рослинні мотиви, монохромні орнаменти, симетричні та вільні візерунки, картуші і символи епох, містилося в настінному архітектурному і скульптурному декорі, горельєфах,

барельєфах, фресках, мозаїках, кахлі, декоративному розписі, мілкій пластичі, художньому металі, ювелірних прикрасах, зброї, емалі, вітражах, різьбленні по дереву, книжному декорі, тканинах, килимах, вишивці тощо.

У хронологічному порядку прослідкуємо за розвитком основних художніх напрямів і стилів, розглянемо мотиви Стародавнього світу і приклади того, як митці світу високої моди нашого часу опрацьовують їх відповідно до свого творчого потенціалу.

Кожна культура створювала свої неповторні орнаментальні мотиви різної художньої якості. До занурення у Стародавній світ, мистецькі досягнення якого стали фундаментом для подальшого розвитку художніх стилів, необхідно звернутися до протомистецтва Стародавніх Ассирії та Єгипту – Африки, а також Південної Америки та Океанії. Орнаменти Африки й Океанії демонструють природні прагнення до підпорядкування, пропорційної міри, гармонії, зрозумілості, монохромі. Для них характерні геометричні орнаменти, де прямі і вигнуті лінії переплітаються у щільному повторі. Вивчення художніх стилів світу й орнаментів демонструє нам однакові геометричні форми, що виникали в періоди неможливості їх вивчення і копіювання чи то з територіальної недоступності, чи з часової. Наприклад, знаний орнамент «хвиля» та подібний до меандру ми бачимо у стародавніх орнаментах Океанії та Африки [23, табл. 1; 24], що може свідчити про загальні засади цивілізаційного розвитку людства.

Сучасний світ моди у своїй невпинній рухливості, згідно із законами її циклічності, обертається навкруги давніх культур і цивілізацій. Відповідно, у митців періодично виникає необхідність у зверненні до надбання минулого. Наприклад, в африканській тематиці кутюр'є більшою мірою цікавлять атмосферу африканської культури, її колорит і кольори.

Значною постаттю у світі високої моди, кутюр'є, який віддавав данину осередкам культури із їх декоративним різноманіттям, був Ів Сен-Лоран (1936–2008). Різнобарв'я культури Африки відобразилася у колекції 1967 року, під час створення якої митець орієнтувався на скульптури жінок народу бамбара, частина якого проживає у Західній Африці, в Малі. В колекції автор використав дерев'яні намистини, соломі, золоті нитки, рафію [26], у чому вбачається посилання на архітектуру місцевості.

До африканської культури – вишивки,

декоративного мистецтва, прикрас, аксесуарів, історичних персоналій зверталися: Джон Гальяно у колекції «Африканки», виконаній 1997 для Christian Dior; Олександр Макквін у колекції «Eshu» 2000 року; Роберто Каваллі у колекції 2008 року «La Na Africa»; Burberry Prorsum у колекції «Resort» 2012 року; Будинок моди «Valentino» 2013 року; колекція «Cruise» від Dior 2020 року. За цими колекціями ми бачимо, як еволюціонувала мода африканського напрямку від першої колекції, створеної Ів Сен-Лораном: його колекція була виразно автентичною і етнічною – за архітектонікою, кольорами і оздобленням, натомість надалі дизайнери зверталися до візерункового, орнаментального, барвистого оформлення, вдало врівноважуючи африканський колорит сучасними, в тому числі європейськими, моделями одягу.

Також звертають увагу на африканську тему на таких визначних подіях у світі моди, як щорічні професійні тижні моди – Couture Fashion Week у Нью-Йорку та Mercedes Benz Fashion Week, які запрошують дизайнерів з Африки і Близького Сходу. Так, 2011 року вони представили свої колекції одягу та аксесуарів на Couture Fashion Week і стали постійними учасниками цих заходів. Наприклад, 2012, 2013, 2015 рр. Їхня увага була зосереджена на створенні атмосфери Африки в уяві глядацької аудиторії – яскрава і землиста кольорова палітра Півдня, флора і фауна, сафарі й орнаментальні акценти, виразність аксесуарів. У межах заходу Couture Fashion Week продемонстрував свою «африканську» колекцію пальт і американський модельєр Гері Грехем, який оздобив одяг декоративними елементами африканської культури і фольклору [13].

Також уяву дизайнерів бентежить давня самобутня культура Південної Америки. Складні, деталізовані орнаментальні мотиви Південної Америки Доколумбових цивілізацій (до XV – початку XVI ст.) певною мірою перегукуються із мистецтвом Ассирії, Єгипту, Індії і Японії [23]. На подальший культурний і мистецький розвиток вплинула колонізація європейцями у XV столітті. Південна Америка, зокрема Мексика, зазнала впливу християнства, католицизму та увібрала у свою культуру колоніальні ознаки.

Одним із яскравих прикладів можна вважати власний стиль мексиканської художниці Фріди Кало, яка значно вплинула на мистецький світ. Відоме шанобливе ставлення художниці до традиційного народного одягу [18]. Знання культур інших народів, у тому числі Європи і Північної Америки,

дозволило створити індивідуальний образ з перевагою етнічного стилю Мексики, який надихає дизайнерів у наші дні. Перша колекція була створена 1998 року дизайнером Жан Полем Готьє, в якій він звернувся до вишуканої натури і колоритного таланту художниці.

Ще одна виразна колекція будинку моди Christian Dior «Dior Cruise 2024» присвячена видатній постаті Фріди Кало та її батьківщині [18]. Виставка відбулася в Мехіко, столиці Мексики, і місті народження художниці. Умовно колекцію можна поділити на три частини. До першої можна віднести моделі із відлунням суворих ліній іспанського традиційного костюма з мексиканським колоритом, виконаних у чорних, білих кольорах з оксамиту, мережива, з вишуканою вишивкою. Це посилення свідчить про закономірність і реверсивність процесів взаємовпливу культур і мистецтв. Друга містить мексиканські варіації одягу стриманої кольорової гамою у бежевих, болотних, охристих тонах, прикрашених орнаментами і малюнками так само приглушених червоних, зелених кольорів, доповнених аксесуарами до одягу. Третя складається із білих суконь, на які за допомогою червоної вишивки нанесені знаки і символи фізичної болі і страждання Фріди, а також надії і віри, зокрема, Пресвяте Серце Ісуса, оздоблене в мексиканській традиції народного мистецтва мілагрос. Колекція є взірцевим прикладом того, як народна культура стає облагородженою, набуває рис високого художнього мистецтва і переходить на вищий щабель культури. З огляду на тенденції звернення до прадавніх культур, зумовлених пошуками нових творчих джерел і трендом глобалізації у світі, можна прогнозувати подальші розробки дизайнерів у цих напрямках.

Звертаючись до наступних стилів у світовій мистецькій ієрархії, таких як єгипетський, асирійський, грецький, етрусський, римський та греко-римський, варто зробити акцент на поєднанні цих величних стилів під загальною назвою Античного мистецтва. Мистецтвознавець Огюст Расіне наголошує, що єгипетський і асирійський стилі в художній європейській освіті межі XIX–XX ст. розглядалися як джерела грецьких, етрусських, римських і греко-римських стилів, які, своєю чергою, вважаються основою великої класичної європейської традиції. Також існувала й інша точка зору – єгипетська культура і мистецтво узагальнили у собі попередні цивілізаційні здобутки, які залишилися невідомими [20].

Зіставляючи мистецькі стилі, які виникли за часів Стародавнього Сходу та Античності, і їх втіленням у дизайні одягу і аксесуарів сьогодення, доходимо висновку, що більшість митців високої моди зверталися в пошуках натхнення до культури стародавнього Єгипту, Індії, Китаю, Японії, Давньої Греції і Давнього Риму, вважаючи, що занурення в глибини культури та безпосередньо звернення до етніки відкриє нові можливості художньої виразності, сенсів і емоційного відлуння на створювані образи.

До теми Єгипту звернувся Карл Лагерфельд, який представив колекцію демі-кютюр Métiers d'Art 2018 року від будинку моди Chanel 2018 [9]. Єгипетська експедиція на межі XVIII–XIX ст. під керівництвом Наполеона Бонапарта (1769–1821) відкрила для європейського світу величну культуру Східної цивілізації. Мистецтво єгиптян носить піднесений, духовний і символічний характер, який дуже яскраво відображений в орнаментах. Кольорова гама складається із плоских тонів, без тіней. До кольорів єгипетської палітри належать: червоний, синій, жовтий, а також білий і чорний, який використовувався для обводки, зелений призначався для рослинних форм і часто замінювався синім. Золоті артефакти єгипетських гробниць надихали художників різних жанрів, у тому числі дизайнерів одягу і аксесуарів під час створення своїх колекцій.

Завдяки перерахованим художнім особливостям єгипетського стилю Карл Лагерфельд втілює виразні образи: кольорами було вибрано білий, чорний, синій приглушеного тону, болотний, а основним кольоровим інгредієнтом слугували відтінки матованого і полірованого чистого золота. Також одяг було оздоблено декором подібного до глухих тонів емалі, імітації каміння, які єгиптяни вмівали обробляти і використовували у золотих прикрасах. Аксесуарами були вибрані сумки, капелюхи, кольє, браслети, сережки, які тяжіли до стилістики прикрас країни – масивні прикраси золотого, рідше – срібного кольору з крупними вставками із каміння простих геометричних і довільних форм, оброблених як кабошони. Митцю вдалося передати велич Єгипту і врівноважити її завдяки поєднанню із вишуканим стилем модного будинку Chanel.

До орієнтальних мотивів звертався і згаданий вище кутюр'є Ів Сен-Лоран. Окрім Північної Африки, митця цікавили й інші культури Сходу. Зокрема, 2019 року в його іменному музеї в Парижі відбулася виставка «Ів Сен-Лоран: мрії про Схід», де було представлено

близько півсотні нарядів, під час створення яких дизайнер надихався культурою Індії, Китаю і Японії [27].

Орнаментальне мистецтво Сходу, зокрема Китаю та Японії, запозичує різноманіття навколишнього реального світу природи, природних явищ і світу фантазій, міфології: гори, хмари, водну стихію, хвилі, мушлі, рослини, птахи, тварини, міфологічні істоти. Характерними рисами мистецтва цих країн є художня виразність природних форм і явищ, їх упізнаваність, увага до деталей, тисячолітні канони, серед котрих можна відзначити відповідність усталеним лініям, фігурам, кольорам, які, наприклад, були незмінними в Китаї протягом тисячоліть.

Орнаменти Індії переважно базуються на запозиченні форм рослинного світу. На відміну від китайського і японського декоративного оздоблення, індійські орнаменти і візерунки носять умовний характер і щільно заповнюють всю поверхню. Наприклад, орнамент «індійський пальмовий лист», який відомий як «бута», «індійський огірок», «турецький огірок», котрий і нині переживає свій черговий ренесанс, є чи не найвпізнаванішим взірцем давньої культури Близького Сходу.

Цій загадковій частині світу, зокрема Китаю та Індії, присвячені дві колекції Ів Сен-Лорана. Китайська колекція була представлена 1977 року. Вона складалась із традиційних для країни моделей одягу, у тому числі взятого за основу ханьфу та ципао, головних уборів, містила зразки вишивки у китайському стилі – квіти, стебла, метеликів, які ми можемо бачити на зразках стародавніх орнаментальних мотивів [23]. Індійська колекція була представлена 1982 року, де автор виразно відобразив своє уявлення про країну, яке втілювалось в омріянні про казковість, загадковість, багатство та колорит і природні багатства країни.

Індії присвятив колекцію «Париж-Бомбей» Карл Лагерфельд для дому Chanel 2011/2012 рр. Конструктивно моделі створені в європейських традиціях, посилення до Індії ми бачимо в осучаснених моделях сарі, подібних до чоловічих шервані в поєднанні із класичною вишуканістю будинку моди. Індійський стиль відобразився в аксесуарах – сумочках, що по формі нагадують скриньки, рясно прикрашених блиском стразів, поясах, мітенках, так само прикрашених стразами, з відтінком етнічності прикрасах – тіках, матхапатті, браслетах, намистах, кольє [22].

До загальних рис колекцій Сходу можна віднести: стилізацію і оздоблення

традиційного одягу й аксесуарів, імітацію дорогоцінного каміння і золота, яскраві, насичені або пастельні золотаві кольори, вишукані тканини із характерними фактурою і текстурою Сходу – однотонні та поліхромні тканини, такі як оксамит, атлас, парча, тафта, репс, газ.

Закономірно, що найвищі взірці культури і мистецтва Античності, зокрема грецькі і латинські архітектура, скульптура, декоративні елементи орнаменту, стали предметом прискіпливої уваги дизайнерів сучасності. Серед визначних кутюр'є, яким належить першість серед стилізаційного відтворення епох у наші часи, вибагливість та вигогливість до історичної декоративної спадщини та її художньої манери належить Dolce & Gabbana. Щорічні заходи Alta Moda, засновані 2012 року, присвячені історичним епохам і мистецьким досягненням, культовим ознакам часу і складаються із трьох частин – жіночого, чоловічого одягу, ювелірних прикрас. Феєричні покази одягу дозволяють зануритися у атмосферу історичного часу, позаяк демонстрація проходить у відповідному історичному антуражі – безпосередньо в осередках давніх культур.

Колекція дизайнерів, присвячена Античності, залучила її виразні художні і декоративні ознаки – фрізи із меандрів, пальмет, плетінки, іоніки, стилізований лист аканта як грецької, так і римської традиції, лаврові вінки і доріжки з них, елементи грецьких скульптур як оздоблення одягу та аксесуари, іонічні колони та їх ордери і канелюри, зображальні мотиви вазопису – чорнофігурної та червонофігурної кераміки. Частина грецьких моделей одягу виконана із легких напівпрозорих тканин світлих однотонних відтінків, інші являють собою виразні образи, витримані у чорно-золотій, теракотовій гамі, де оздоблення і декор представлені на контрасті за правилами грецького вазопису. Довершене драпірування одягу доводить, що дизайнери запозичили і досягли висоти у дотриманні традицій створення одягу, яке панувало в Греції. Окрім традиційних аксесуарів і прикрас – діадем у вигляді лаврового вінка, браслетів, кольє, перстнів, колекція супроводжувалася більш об'ємними знаками епохи – шлемом, кадуцеєм, щитом, арфою, виконаними у золотих тонах [11].

Рим у колекції представлений декоративними орнаментальними і художніми мотивами давньоримського мистецтва, яке перегукується із грецькими зразками. Римська частина одягу має більш контрастні кольори – чорний, темно-червоний, золотий, вишивка

зроблена металевими відтінками золота і срібла і повторює орнаменти листів аканта, але виконаних за римськими взірцями, в яких давньоримські митці досягли витонченості та естетичного ідеалу. Деякі моделі з колекції наділені посиланнями до Ренесансу, в якому не тільки Античність набула відродження, але й змогла створити нову художньо вдосконалену пластично-образну мову.

До огляду Античності варто додати весняно-літню колекцію Chloe 1984 року, створену Карлом Лагерфельдом [25], в якій кілька моделей повторюють конструктивні особливості давнини лише умовно і у стилізованому вигляді. Наприклад, складки сукні, які імітують жіночий хітон, нанесені на поверхню тканини. Як маркер епохи дизайнери додали лавровий вінок срібного кольору.

До античної теми Карл Лагерфельд повертається 2018 року в колекції Cruise для будинку моди Dior. Постановка відбувалась у Парижі, але у створеному спеціально для заходу інтер'єрі з грецькими ландшафтами, природно зруйнованою іонічною колонадою і відтворенням атмосфери за допомогою аромату природних рослин Греції. Як і в єгипетській колекції кутюр'є, є натяк на давню культуру греків: абрис давньогрецьких красунь, пастельні ніжні відтінки тканин, ретельне драпірування. Автор не обійшов увагою теракоти природних тонів, але текстура тканини відрізнялася кольоровим монохромом і майже відсутнім посиланням на вазопис. Прикраси й аксесуари – обручі, намиста – підсвічували образи виразною мінімалістичністю.

Предметом уваги кутюр'є став значний потенціал осередку культури Східної частини Римської імперії – Візантії. Перебуваючи на перетині грецьких, перських, індійських культур, вона поєднала греко-римське і азійське мистецтва, які поширилися на північний схід і захід. Візантійська культура мала релігійну християнську основу. Храмова культура позначалася монументальністю, в якій екстер'єр та інтер'єр являли собою цілісність. В середині будівлі оздоблювалися мозаїчними панно із кольорової і золотої смальти, різьбленими камінними панелями, фресками, керамікою; декоративні твори виготовлялись з кістки, металу, каміння простих геометричних форм і кабошової обробки, емалі.

У своїй колекції дизайнери включили золоті відтінки, які слугували основним фоном храмової архітектури Візантії. Також у моделях одягу відтворені мозаїчні зображення святих і панно зі смальти, фрески з монументального живопису. Аксесуарами до одягу

слугували нашійні прикраси у візантійській стилістиці, сумки, клатчі. Ювелірні прикраси імперії стали прообразами прикрас колекцій, які характеризувалися масивними формами, крупним камінням в якості вставок, виразним декором.

Колекція Шанель 2011 року під назвою «Париж – Візантія» складалася із одягу чорного, золотого, бежевого і коричневого однотонних м'яких відтінків кольорів. Деякі моделі були прикрашені богемським кришталем, імітуючим візантійську смальту. Колекція також включала біжутерію: кольє, браслети, пояси, ланцюжки, обручі для волосся, які демонстрували урочистість візантійського ювелірного мистецтва.

Найбільш вражаючою і відтворюючою візантійський стиль стала колекція Dolce & Gabbana осінь-зима 2013/2014 [11]. Моделі одягу здебільшого були виконані у золотих відтінках мозаїки, прикрашені крупними яскравими кольоровими стразами, що імітували дорогоцінне каміння, декоровані золотою і срібною вишивкою. Деякі моделі одягу мали ознаки витонченого середньовічного декору греко-римського походження, що свідчить про запозичення культур. Також до кольорової гами було включено білий, чорний, червоний. Золото і принти у вигляді мозаїчних релігійних панно, що відображають християнські духовні і художні ідеали Візантії, укрупнені форми сережок, що було характерною ознакою ювелірного мистецтва того часу (деякі скроневі прикраси кріпилися до головного убору) у вигляді хрестів із камінням, браслети, яскраві аксесуари, зокрема сумочки – все загалом справляє враження прояву величчя Візантії, однак разом із тим золото у візантійській традиції має значення духовного світла. Основним лейтмотивом, домінуючим знаком колекції, став хрест як символ переваги духовного світу.

Античну культуру, її мистецькі коди, але більш пізньої інтерпретації епохи Ренесансу, бароко і рококо пропагує відома фірма Versace [16]. Логотип містить стилізовану голову Медузи Горгони, меандр. Дизайнери створили на основі античних декоративних елементів здебільшого у золотих відтінках свої варіації орнаментів, візерунків і принтів із меандром, листом аканта, виконаним у римській традиції, розетками, квітами, а також поєднали стародавню класику із витонченими ренесансними художніми канонами, періоду рококо і бароко, доведеними до досконалості, додавши гілкоподібні орнаменти з листям і волютами, путті, вази, декоративні сюжети з антропоморфними і зооморфними істотами,

солярні, астрономічні символи, лаврові вінки, ланцюги у вигляді золотої ювелірної прикраси. Превалюючим тлом вибрали чорний, білий, теплий коричневий. Також ці фірмові візерунки вдало поєднані із гамою інших контрастних до золота кольорів як теплого, так і холодного спектра. Окрім одягу й аксесуарів, ювелірних прикрас, фірма виготовляє посуд, шпалери, текстиль для дому тощо. Стиль цієї фірми став впізнаваним і має багато імітацій іншими виробниками одягу, тим самим опосередковано впливаючих на поширення античних, але розвинених в епоху Ренесансу, бароко і рококо канонів.

Естетика, символізм і містицизм європейського Середньовіччя відобразилися в одній із виразніших колекцій, присвячених його історії, культурі і мистецтву. Джерелом для творчих ідей кутюрної весняно-літньої колекції Christian Dior 2021 року стала колода карт Таро [12] орієнтовно середини XV ст., яка вважається однією із найдавніших і нині носить назву Visconti-Sforza. Сюжетна лінія модельного ряду побудована на запиті молодій дівчини щодо того, хто вона є. Образи, створені дизайнерами, є відповідями на це питання, актуальне для багатьох людей, і мають прямі аналогії з назвами вищезазначених карт із колоди Таро. Складна і ретельно продумана декорація образів переміщує нас у глибинні пласти символізму і містику епохи за допомогою флеру давнини, матової потертої позолоти, стриманих тьмяних кольорів, гобеленових і тканинних жакардових рослинних мотивів, середньовічної вишивки подібних до відображених у Бестіарії істот. Жіночий одяг подібний до дамського з колоди карт, але стилізований під запити молодій дівчини. Відповідно до віку їй личить шифон і ніжні кольори, сукні із щільного жакарду, змодельовані під тендітні фігури, з високою талією, прикрашені складним рослинним декором, виконаним вручну, з тасьмою, вишивкою. Фон фотографій складається із золочених ромбовидних панелей, що імітують фон карт Таро, які були виконані із щільного картону, покриті левкасом і сусальним золотом. Друга частина колекції складається із осучаснених переважно однотонних костюмів чіткої конструкції, стриманої кольорової гамою – чорного, сірого, бежевого. Образи в костюмах тяжіють до портретних зображень чоловіків. Аксесуарами було вибрано мінімальний, але виразний набір прикрас – не обтяжені декором діадеми, намиста, сумочки. Дизайнери досягли художнього та естетичного ефекту нашарування патини часу.

Із виразних відображень доби Відродження ватро відзначити колекцію Dolce & Gabbana «Міланський Ренесанс» 2018 року [11]. Дизайнери на знак пошани до епохи залучають до своїх творчих експериментів з позачасовим мистецтвом художні взірці Мікеланджело, Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Тіціана, Боттічеллі, Джорджоне, Гірландайо та інших митців. Колекція доносить до аудиторії за допомогою безцінних шедеврів атмосферу епохи зародження антропоцентричних ідей, життєстверджуючі постулати віри, однак, контрастуючи із суворим Середньовіччям. Оксамит, парча, хутро, шкіра, мереживо, коштовні аксесуари, принти картин, рами для дзеркал і картин слугують фоном і основою для художніх творів.

Аналіз творів сучасної високої моди свідчить про велике значення художніх і творчих експериментів на основі шедеврів живопису, архітектури, декоративного мистецтва минулого. Рівняння на вищі стандарти – виклик творчому потенціалу митців сучасності. Можна прослідкувати вихід за певні мистецькі межі у другій половині XX століття під час розробки одягу й аксесуарів. Дотримання художніх норм часу, історична, більш вимоглива до суворої деталізації епохи ретроспектива поступається запитам часу – звільнюється простір, як фізичний для реалізації проєктів, так і творчий – залучаються до проєктування і постанови більш широкі культурні, мистецькі ресурси із відповідними можливостями.

ВИСНОВКИ

Головні історичні епохи і художні стилі, що зароджувалися в осередках культури Давнього Сходу, Давніх Греції і Риму, Візантії, Середньовіччя, їх визначні досягнення послугували основою для розвитку нових пластичних і художніх норм мистецтва в подальші періоди. Особливою віхою став Ренесанс, який надав нові естетичні художні та етичні ідеали. Наступні Ампір і Класицизм, які шукали натхнення в грецьких і латинських джерелах, створили суворі догмати архітектури і декоративного мистецтва. Історизм з його еклектичними вподобаннями «дав дозвіл» на поєднання раніше непоєднаних декоративних елементів, що надало більше творчої свободи митцям, – наслідки цього явища. Але, аби створювати взірці еклектики за високими стандартами, необхідно отримувати класичні знання з архітектури, скульптури, живопису, декоративного мистецтва і суміжних, дотичних до цих сфер, знань.

Сучасні дизайнери світу високої моди мають потужний потенціал з обробки, трансформації, перетворення ідей минулого і втілення їх у художні образи наших часів. Можна зробити висновок щодо мети апелювання до невичерпних історичних, культурних і мистецьких джерел – прагнення до естетичного ідеалу. Митців приваблюють нові естетичні можливості, які надають артефакти минулого. Найбільш масштабні покази високої моди, які присвячені історії культури і мистецтва давнини, відбуваються здебільшого у відповідних осередках прадавньої культури, аби максимально реалістично відтворити епоху і створити іммерсивний ефект у глядача.

У межах дослідження було окреслено основні історичні періоди, географічні межі та художні стилі. Досліджено хронологію художніх стилів і їх вплив на розробку дизайну одягу й аксесуарів переважно високої моди. Продемонстровано еволюційні процеси сучасної моди, які відбуваються за рахунок ретроспекції та переосмислення культурного і мистецького світового надбання. Проаналізовано дизайн одягу, виокремлено орнаментальні складники, мотиви в оздобленні одягу й аксесуарів сучасності у відповідності до історичного контексту розвитку культури. Увага митців кінця XX – початку XXI ст. тягнє до усталених, класичних декоративних і художніх норм попередніх епох – орнаментальних мотивів, візерунків, живопису, релігійних артефактів, декоративного мистецтва. Ці звернення дають можливість продукувати колекції одягу й аксесуарів, які можна вважати творами мистецтва.

Результати дослідження можуть стати основою для подальшої аналітичної роботи у напрямі впливу історії і культури під час розробки сучасного дизайну одягу й аксесуарів. Наприклад, потребують дослідження такі творчі джерела для колекції одягу: присвячені історичним персоналіям, визначним постатям мистецтва, релігійній тематиці, додаткового, розширеного опрацювання за-слуговують осередки світової культури. Можна прогнозувати подальшу розробку історичних та художніх колекцій одягу й окремих моделей дизайнерами, що буде потребувати додаткового вивчення і порівняння із попередніми зразками одягу й аксесуарів.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Білякович Л.М. Античні мотиви в моді та дизайні одягу кінця XX – початку XXI ст. *Modern culture studies and art history: an experience of Ukraine*

and EU : Collective monograph. Riga : Baltija Publishing, 2020. С. 29–77. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/60/1076/2379-1>.

[2] Васіна З. Еволюція українського вбрання. *Сторінки з історії*. Харків : Віват, 2021. 560 с. : кольор. іл.

[3] Галудзіна-Горобець В.І. Історизм у дизайні одягу другої половини XX – початку XXI ст.: генеза, динаміка, стильові особливості : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. мистецтвознавства : спец. : 17.00.07 «Дизайн». Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2019. 19 с.

[4] Клочко Л.С., Васіна З.О. Реконструкція жіночого вбрання за знахідками у «Великому кургані М.І. Веселовського». *Музейні читання : матеріали наукової конференції Музею історичних коштовностей України – філіалу Національного музею історії України*. Київ, листопад, 2001 р. Київ, 2002. С. 150–169.

[5] Кокоріна Г.В. Ретроспективний огляд етнічної тематики у творчості українських дизайнерів одягу. *Технології та дизайн*, 2015. № 4 (17). URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/936/1/td_2015_N4_10.pdf.

[6] Кротова Т.Ф. Класичний костюм в європейській моді XIX – початку XXI століття: еволюція форм і художньо-стильові особливості : автореф. дис. ... докт. мистецтвознавства : 17.00.06 «Декоративне і прикладне мистецтво». Львівська національна академія мистецтв. Львів : ЛНАМ, 2015. 31 с.

[7] Леонова К.І. Вплив естетики постмодернізму на художньо-стильові та пластично-образні особливості дизайну одягу початку XXI століття. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2016. № 1. С. 38–44. URL: <https://visnik.org.ua/pdf/v2016-01-07-leonova.pdf>.

[8] Мельник М.Т. Moda в контексті художніх практик XX ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. : 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2008. 19 с.

[9] Міфи Стародавнього Єгипту: показ Chanel Metiers d'Art в Метрополітен Музеї. URL: <https://vogue.ua/article/fashion/brend/mify-drevnego-egipta-pokaz-chanel-metiers-d-art-v-metropoliten-muzee-31159.html>.

[10] Сенько М.В. Образна еволюція європейської моди в контексті мистецьких стилів кінця XIX – XX століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. : 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2009. 19 с.

[11] 10 Anni Dialta Moda. URL: <https://altamoda.dolcegabbana.com/it/timeline>.

[12] A Tarot Card Reader's Take on Dior Haute Couture. URL: <https://www.harpersbazaar.com/fashion/fashion-week/g35312699/dior-haute-couture-tarot-cards/>.

[13] Africa Fashion Week. URL: <https://africafashionweek.com/magazine/tag/africa-fashion-week-new-york/>.

[14] Dior Cruise 2024. URL: <https://wwd.com/fashion-news/shows-reviews/gallery/dior-cruise-1235658668/>.

- [15] India Collection. URL: <https://museeyslparis.com/en/biography/collection-inde>.
- [16] Fendi & Versace: The Fendace Runway Show. URL: <https://www.versace.com/us/en/stories/fashion-shows/the-swap-donatella-versace-kim-jones.html>.
- [17] Frankel S. Prada Catwalk: The complete collections. London, UK : Thames & Hudson Ltd. 2019. 632 p.
- [18] Frida Kahlo: Making Her Self Up. URL: <https://www.vam.ac.uk/exhibitions/frida-kahlo-making-her-self-up>.
- [19] Jones O. "The Grammar of Ornament". London : Studio Edition, 1986. Originally published in 1856 by Messrs Day and Son, London. [2], 157 p., C [i.e. 112] leaves of plates.
- [20] "Les Chinoises" Collection. URL: <https://museeyslparis.com/en/biography/collection-les-chinoises>.
- [21] Maurie P. Yves Saint Laurent Accessories. Phaidor, 2017. 432 p. sl.: 300.
- [22] Roche D. The Culture of Clothing. Dress and Fashion in the Ancien Régime. Paris: Université de Paris IV, 1996. 564 p. : 10 b/w illus. 42 tables.
- [23] Racinet A. The World Ornament Sourcebook. United Kingdom, London : Vivays Publishing Ltd, 2011. 69 p.: 220 il.
- [24] Racinet A., Dupont-Auberville M. The World of Ornament. Taschen, Köln, 2018. 528 p.
- [25] Stoppard L., Menkes S. Chloe Catwalk: The complete collections. London, UK : Thames & Hudson Ltd. 2022, 632 p.
- [26] The Spring-Summer African Collection. URL: <https://museeyslparis.com/en/biography/collection-africaine-pe>.
- [27] Yves Saint Laurent: Dreams of the Orient. 02.10.2018–27.01.2019. URL: <https://museeyslparis.com/en/exhibitions/asie-revee-yves-saint-laurent>.

REFERENCES

- [1] Bilyakovich, L.M. (2020). Antichni motivi v modi ta dizajni odyagu kincya XX – pochatku XXI st. [*Antique motifs in fashion and clothing design of the late XX – early XXI century*]. Modern culture studies and art history: an experience of Ukraine and EU: Kollektive monjgraph. Riga: Baltija Publishing, pp. 29–77. Retrieved from <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/60/1076/2379-1> [in Ukrainian].
- [2] Vasina, Z. (2021). *Evoluciya ukrajinskogo vbrannya. Storinki z istoriyi [Evolution of Ukrainian attire. Pages from history]*. Harkiv: Vivat [in Ukrainian].
- [3] Galudzina-Gorobec, V.I. (2019). Istorizm u dizajni odyagu drugoyi polovini XX – pochatku XXI st.: geneza, dinamika, stilovi osoblivosti [Historicism in the design of clothes of the second half of the 20th – early 21st centuries: genesis, dynamics, style features]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv, 2019. [in Ukrainian].
- [4] Klochko, L.S., & Vasina, Z.O. (2002). Rekonstrukciya zhinochogo vbrannya za znahidkami u «Velikomú kurgani M.I. Veselovskogo». [Reconstruction of women's attire based on finds in the "Big Mound by M.I. Veselovsky"]. Proceedings of the Scientific Conference: *Muzejni chitannya. Muzeju istorichnih*

koshovnostej Ukrajini – filialu Nacionalnogo muzeju istoriyi Ukrajini. Kyiv, listopad, 2001. – *Museum readings. The Museum of Historical Treasures of Ukraine – a branch of the National Museum of History of Ukraine*. Kyiv, 2002. Pp. 150–169 [in Ukrainian].

[5] Kokorina, G.V. (2015). Retrospektivnij ogyad etnichnoyi tematiki u tvorchosti ukrajynskih dizajneriv odyagu [Retrospective review of ethnic themes in the works of Ukrainian clothing designers]. *Tehnologiyi ta dizajn. – Technology and Design*. 4 (17). Retrieved from: https://er.knuid.edu.ua/bitstream/123456789/936/1/td_2015_N4_10.pdf [in Ukrainian].

[6] Krotova, T.F. (2015). Klasichnij kostyum v yevropejskij modi XIX – pochatku XXI stolittya: evolyuciya form i hudozhno-stilovi osoblivosti [Classic costume in European fashion XIX – early XXI century: the evolution of forms and artistic and style features]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Lviv: LNAM [in Ukrainian].

[7] Leonova, K.I. (2016). Vpliv estetiki postmodernizmu na hudozhno-stilovi ta plastichno-obrazni osoblivosti dizajnu odyagu pochatku XXI stolittya [The influence of the aesthetics of postmodernism on the artistic-style and plastic-shaped features of clothing design at the beginning of the 21st century]. *Visnik Harkivskoyi derzhavnoyi akademiyi dizajnu i mistectv. – Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts*. 1. Pp. 38–44. Retrieved from: <https://visnik.org.ua/pdf/v2016-01-07-leonova.pdf> [in Ukrainian].

[8] Melnik, M.T. (2008). Moda v konteksti hudozhnih praktik XX st.: avtores. dis. na zduittya nauk. stupenya kand. mistectvoznavstva [Fashion in the context of artistic practices of the XX century]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

[9] Mifi Starodavnogo Yegiptu: pokaz Shanel Metiers d'Art v Metropoliten Muzeji [Myths of Ancient Egypt: A display of the Chanel Metiers d'Art at the Metropolitan Museum of Art]. *vogue.ua*. Retrieved from: <https://vogue.ua/article/fashion/brend/mify-drevnego-egipta-pokaz-chanel-metiers-d-art-v-metropoliten-muzee-31159.html> [in Ukrainian].

[10] Senko, M.V. (2009). Obrazna evolyuciya yevropejskoyi modi v konteksti misteckih stiliv kincya XIX–XX stolittya [Figurative evolution of European fashion in the context of artistic styles of the late XIX–XX centuries]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv, 2009 [in Ukrainian].

[11] 10 Anni Dialta Moda. *altamoda.dolcegabbana.com*. Retrieved from: <https://altamoda.dolcegabbana.com/it/timeline> [in Italian].

[12] A Tarot Card Reader's Take on Dior Haute Couture. *harpersbazaar.com*. Retrieved from: <https://www.harpersbazaar.com/fashion/fashion-week/g35312699/dior-haute-couture-tarot-cards/> [in English].

[13] Africa Fashion Week. *africafashionweek.com*. Retrieved from: <https://africafashionweek.com/magazine/tag/africa-fashion-week-new-york/> [in English].

[14] Dior Cruise 2024. *wwd.com/fashion-news*. Retrieved from: <https://wwd.com/fashion-news/shows-reviews/gallery/dior-cruise-1235658668/> [in English].

- [15] India Collection. *museeyslparis.com*. Retrieved from: <https://museeyslparis.com/en/biography/collection-inde> [in English].
- [16] Frankel, S. (2019). Prada Catwalk: The complete collections. London, United Kingdom: Thames & Hudson Ltd. [in English].
- [17] Fendi & Versace: The Fendace Runway Show. *versace.com*. Retrieved from: <https://www.versace.com/us/en/stories/fashion-shows/the-swap-donatella-versace-kim-jones.html> [in English].
- [18] Frida Kahlo: Making Her Self Up. *vam.ac.uk*. Retrieved from: <https://www.vam.ac.uk/exhibitions/frida-kahlo-making-her-self-up> [in English].
- [19] Jones, O. (1986). "The Grammar of Ornament". London: Studio Edition. Originally published in 1856 by Messrs Day and Son, London. [2], 157 p., C [i.e. 112] leaves of plates [in English].
- [20] "Les Chinoises" Collection. *museeyslparis.com*. Retrieved from: <https://museeyslparis.com/en/biography/collection-les-chinoises> [in English].
- [21] Maurie, P. (2017). Yves Saint Laurent Accessories. Phaidor [in English].
- [22] Roche, D. (1996). The Culture of Clothing. Dress and Fashion in the Ancien Regime. Paris: Universite de Paris IV [in English].
- [23] Racinet, A. (2011). The World Ornament Sourcebook. UK, London: Vivays Publishing Ltd. [in English].
- [24] Racinet, A., Dupont-Auberville, M. (2018). The World of Ornament. Koln: Taschen [in English].
- [25] Stoppard, L. Menkes, S. Chloe Catwalk: The complete collections. London, UK: Thames & Hudson Ltd. 2022, 632 p. [in English].
- [26] The Spring-Summer African Collection. *museeyslparis.com*. Retrieved from: <https://museeyslparis.com/en/biography/collection-africaine-pe> [in English].
- [27] Yves Saint Laurent: Dreams of the Orient. 02.10.2018–27.01.2019. *museeyslparis.com*. Retrieved from: <https://museeyslparis.com/en/exhibitions/asia-revee-yves-saint-laurent> [in English].

ABSTRACT

Sapfirova N., Pasko O., Chemberzhi D. The impact of history and culture on modern fashion and accessories design.

The article is devoted to the influence of history, culture and art on the development of design and decoration of clothes and accessories of the late XX – early XXI century and the origins of creative inspiration of contemporary designers. The study demonstrates the evolutionary processes of modern fashion, which occur through retrospection and rethinking of the cultural and artistic world heritage.

Purpose. *The purpose of scientific exploration is to study the interrelations of historical eras, culture and art that developed within them, and the influence of artistic heritage, decorative decoration as aesthetic models, on the development of clothing and accessories design in the outlined period.*

Methodology. *In order to solve the goal, a historical method was used, which made it possible to consider the chronology of historical periods and artistic styles that arose and developed within them. By the method of historicism, the context of eras is investigated – the centers of culture, its artistic components, the geography of further distribution and trends in the development of artistic markers of the past in the modern design of clothes and accessories. The system method provides an overview of the hierarchical relationship of decorative elements of the past with the design of modernity and their subordination to creative ancient sources. The method of synthesis made it possible to analyze natural forms and phenomena and their artistic variations during the period of development of cultures and arts from their origin to our time. The analytical method was used to study the influence of artistic and decorative heritage of the past on the present, the possibilities of the formation and development of fashion trends.*

Results. *The modern world of fashion has a powerful cultural and artistic arsenal of the past. Basic decorative elements inherent in a particular historical era, country, artistic style become the subject of interpretation when designers create collections of clothes and accessories, retransmitting the creative impulses of ancient times to the present. Artists of high fashion, being in search of ideas for creating a new modern design, chose, choose and turn to the culture of historical eras, its centers, artistic styles, representing in their works elegant and refined ornaments, patterns, and a variety of ethnic motifs.*

Scientific novelty. *The powerful influence of decorative achievements of the centers of culture, historical eras and artistic styles on the artistic and style features of the design of modern collections of high fashion clothes and accessories to it is investigated. An art history analysis of the decor of collections of clothes and accessories is provided.*

Practical relevance. *The results of the study are of theoretical and practical importance for the history of art and the development of modern design of clothes and accessories, can be used as educational and auxiliary material in vocational and higher educational institutions intended for the aesthetic development and education of future specialists in the design and fashion industry.*

Keywords: *design, culture, art, historical era, artistic style, high fashion, clothing, accessories, modernity.*

AUTHOR'S NOTE:

Sapfirova Natalia, Candidate of Study of Art, Associate Professor at the Department of Design, Open International University of Human Development "Ukraine", Kyiv, Ukraine, e-mail: natasapfirova@gmail.com, orcid: 0000-0002-5573-324X

Pasko Oksana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Design Department, Open International University of Human Development "Ukraine", Kyiv, Ukraine, e-mail: paskoo012218@gmail.com, orcid: 0000-0002-0729-5521

Chemberzhi Daria, Candidate of Study of Art, Associate Professor at the Department of Design, Open International University of Human Development "Ukraine", Kyiv, Ukraine, e-mail: dchemberz@gmail.com, orcid: 0000-0002-8595-6188

Стаття подана до редакції 02.08.2024 р.